

Papur tystiolaeth Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd ar gyfer Craffu Cyffredinol Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

13/12/2023

Gwybodaeth a ddarparwyd i gynorthwyo'r Pwyllgor cyn presenoldeb y Gweinidog ar gyfer Craffu Cyffredinol ar 13 Rhagfyr 2023.

Cafodd cynnwys y papur hwn ei baratoi cyn y gyllideb arfaethedig, ac mae'n amodol arni.

Cynnwys

1.	Pysgodfeydd.....	3
2.	Rheoli Rheoliadau Llygredd Amaethyddol	4
3.	Polisi Bwyd.....	7
4.	Cynllun Cynefin Cymru a rheoleiddio organig.....	9
5.	Clefyd anifeiliaid – Clefydau Anifeiliaid Egsotig â Blaenoriaeth (Ffliw Adar, Firws y Tafod Glas a Firws Clefyd Gwaedlifol Episöotig)	11
6.	TB Buchol.....	16
7.	Lles Anifeiliaid – Deddf Cŵn Peryglus 1991 - newidiadau, effeithiau a chanlyniadau. Perchnogaeth Gyfrifol ar Gŵn a'u Bridio yng Nghymru	23
8.	Rhaglen Datblygu Gwledig yr UE 2014-2020	24
9.	Diweddariad ar y cynllun Ffermio Cynaliadwy	25
10.	Atodiad 1 – rhestr o Gynlluniau Rheoli Pysgodfeydd	28

1. Pysgodfeydd

Cynlluniau Rheoli Pysgodfeydd

1. Mae'r Cyd-ddatganiad Pysgodfeydd, a gyhoeddwyd ym mis Tachwedd y llynedd, yn cynnwys rhaglen Cynlluniau Rheoli Pysgodfeydd, sydd i'w chyflwyno yn unol ag amserlenni penodedig dros y pum mlynedd nesaf. Bydd Cynlluniau Rheoli Pysgodfeydd yn adnoddau allweddol i sicrhau bod pysgodfeydd yn gynaliadwy ac yn cael eu rheoli'n dda, gan helpu i gyflawni ymrwymadau polisi'r Cyd-ddatganiad Pysgodfeydd.
2. Rwyf am roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am y broses o roi'r Cynlluniau Rheoli Pysgodfeydd ar waith. Bydd rhai Cynlluniau'n cael eu cyflwyno ar y cyd â Gweinyddiaethau eraill er mwyn adlewyrchu ehangder daearyddol y stociau pysgod penodol. Bydd eraill yn gynlluniau Cymru rhanbarthol (Crancod a Chimychiaid, Cregyn Moch a Chocos) a byddant yn adlewyrchu ac yn cefnogi'r ystyriaethau rwy'n ymgymryd â nhw mewn perthynas â'n hamcanion a'n huchelgeisiau polisi ein hunain.
3. Mae **Atodiad 1** yn amlinellu'r Cynlluniau Rheoli Pysgodfeydd sy'n berthnasol i Gymru sydd i'w chyflwyno rhwng 2023 a 2028. Mae hon yn rhaglen waith uchelgeisiol a newydd ledled y DU, a byddwn yn dysgu ac yn mireinio ein dull gweithredu, lle bo angen, wrth ddatblygu ein sylfaen wybodaeth a derbyn adborth gan randdeiliaid.
4. Byddwn yn cynnwys rhanddeiliaid yn y gwaith o ddatblygu Cynlluniau Rheoli Pysgodfeydd, ac yn cynnal ymgynghoriad cyhoeddus arnynt. Yn ogystal, ar ôl cyhoeddi'r Cynlluniau, cyn bod unrhyw newidiadau'n cael eu gwneud i'r mesurau rheoli presennol yng Nghymru, cynhelir ymgynghoriad cyhoeddus ar yr holl gynigion ar gyfer mesurau rheoli newydd.
5. Mae swyddogion Llywodraeth Cymru'n gweithio ar Gynlluniau Rheoli Pysgodfeydd ar gyfer stociau â blaenoriaeth i Gymru, ac yn cydweithio â Gweinyddiaethau eraill. Yn ddiweddar, mae Llywodraeth Cymru a DEFRA wedi ymgynghori ar fersiynau drafft o Gynlluniau Rheoli Pysgodfeydd draenogod môr a chregyn bylchog ar gyfer dyfroedd Cymru a Lloegr ac maen nhw'n dadansoddi'r ymatebion gyda'r bwriad o gyhoeddi'r fersiynau terfynol ym mis Rhagfyr eleni.
6. Mae Cynllun Rheoli Pysgodfeydd Crancod a Chimychiaid i fod i gael ei gyhoeddi yn 2026, ac mae swyddogion yn gweithio gyda sefydliadau partner gyda'r nod o gynnal cyfarfodydd cyn yr ymgynghoriad yn gynnar yn 2024.
7. Mae fy swyddogion yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i Grŵp Cynghori'r Gweinidog ar Bysgodfeydd Cymru am gynnydd cyffredinol, a bydd yn cael cyfleoedd i wneud sylwadau a chyfrannu.

2. Rheoli Rheoliadau Llygredd Amaethyddol

Cyflwyniad

8. Mae llygredd amaethyddol yn parhau i effeithio ar yr amgylchedd ledled Cymru, sy'n niweidiol i iechyd y cyhoedd a bioamrywiaeth. Mae Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd Amaethyddol) (Cymru) 2021 (Rheoliadau CoAP), a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2021, yn seiliedig ar argymhellion arfer da hirsefydlog a gynlluniwyd i atal llygredd amaethyddol. Mae'r Rheoliadau CoAP yn cynnwys darpariaethau trosiannol i roi amser i ffermydd fabwysiadu'r gofynion newydd lle bo angen. Bydd y Rheoliadau CoAP yn cael eu gweithredu'n llawn erbyn 1 Ionawr 2025.

Diben y Rheoliadau

9. Mae'r Rheoliadau CoAP wedi'u cynllunio i fynd i'r afael ag achosion llygredd amaethyddol yng Nghymru, er mwyn cyfrannu at gyflawni ystod eang o'n rhwymedigaethau rhyngwladol a domestig. Maent yn cefnogi ymrwymiad parhaus Cymru i Gonfensiwn Fframwaith y Cenhedloedd Unedig ar Newid yn yr Hinsawdd, y Confensiwn ar Amrywiaeth Fiolegol, Nodau Datblygu Cynaliadwy'r Cenhedloedd Unedig a Phrotocol Gothenburg. Byddant yn cyfrannu at gyflawni nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac amcanion Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016.
10. Mae'r Rheoliadau CoAP yn cydnabod terfynau'r amgylchedd byd-eang drwy hyrwyddo effeithlonrwydd adnoddau a diogelu ein hiechyd a'n hamgylchedd naturiol drwy ecosystemau iach a gweithredol sy'n cefnogi cydnerthedd ecolegol. Byddant yn helpu ffermydd i leihau allyriadau niweidiol a gwella'r ffordd y rheolir ein hadnoddau naturiol. Byddant yn cefnogi ffermydd i fynd i'r afael â'r difrod i'n hadnoddau naturiol a nodwyd yn Adroddiad Cyflwr Ein Hadnoddau Naturiol (SoNaRR) ar gyfer Cymru 2020 a'u gwrthdroi a lleihau effeithiau negyddol amaethyddiaeth ar fioamrywiaeth.

Llygredd Amaethyddol yng Nghymru

11. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) yn cofnodi nifer y digwyddiadau llygredd amaethyddol wedi'u profi sy'n digwydd yng Nghymru. Yn 2023, roedd 119 o ddigwyddiadau llygredd amaethyddol wedi'u profi erbyn 1 Tachwedd. Bu 153 o ddigwyddiadau llygredd blynyddol ar gyfartaledd dros y 10 mlynedd diwethaf, a 167 o ddigwyddiadau ar gyfartaledd dros y 5 mlynedd diwethaf.
12. Mae CNC wrthi'n adolygu statws cyrff dŵr yng Nghymru. Mae'r data diweddaraf sydd ar gael yn cadarnhau bod 140 o gyrff dŵr yng Nghymru yn methu â chael statws da oherwydd amaethyddiaeth, gyda 232 arall yn ymwneud ag amaethyddiaeth yn ôl pob tebyg a 118 yr amheuir eu bod yn methu oherwydd amaethyddiaeth, gan nodi mai amaethyddiaeth yw prif achos methiant.

13. Mae naw Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA) afonydd yng Nghymru – Cleddau, Eden, Gwyrfai, Teifi, Tywi, Glaslyn, Dyfrdwy, Brynbuga a Gwy. Mae'r afonydd hyn yn cynnal rhai o fywyd gwylt mwyaf arbennig Cymru, gan gynnwys eogiaid yr Iwerydd, misglod perlog yr afon, cimychiaid crafanc wen a llyriad-y-dŵr arnofiol. Mae asesiad CNC o'r afonydd hyn wedi nodi bod achosion o dorri amodau ffosfforws yn gyffredin o fewn afonydd ACA Cymru, gyda dros 60% o'r cyrff dŵr hyn yn uwch na throthwyon ffosfforws.
14. Er bod y sefyllfa'n amrywio o ddalgylch i ddalgylch, mae'r gyfran fwyaf o'r ffosfforws yn tarddu o'r sector defnydd tir gwledig. Defnydd tir gwledig yw prif gyfrannwr ffosffadau mewn 6 o'r 9 afon ACA ac mewn 4 o'r 5 afon ACA sy'n methu, ac mae'n gyfrifol am 62% o'r llwyth ffosfforws ym mhob afon ACA.
15. Mae Llywodraeth Cymru a CNC wedi sefydlu Cytundeb Lefel Gwasanaeth i gyflwyno'r Rheoliadau CoAP, a fydd yn gwella gallu CNC i atal llygredd a gweithredu lle bo angen i sicrhau cydymffurfiaeth â'r Rheoliadau CoAP ac atal llygredd.

Dull Rheoli Maethynnau Manylach

16. Trwy'r Cytundeb Cydweithio gyda Phlaid Cymru, fe wnaethom ymrwymo i weithio gyda'r gymuned ffermio wrth ddefnyddio Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd Amaethyddol) (Cymru) 2021, er mwyn gwella ansawdd dŵr ac aer, gan dargedu gweithgareddau sy'n achosi llygredd.
17. Fel rhan o'r ymrwymiad hwn ac mewn ymateb i bryderon penodol am barodrydd y sector i gyflwyno rheoliadau o 1 Ionawr 2023 ar faint o nitrogen sydd i'w roi ar y tir o wrtaith da byw (170kg o nitrogen fesul hectar y flwyddyn), cyhoeddwyd ymgynghoriad ar gymorth a thystiolaeth yn ymwneud â chynigion ar gyfer cynllun trwyddedu am amser cyfyngedig. Byddai'r cynigion yn galluogi busnesau fferm i wneud cais am drwydded i ddefnyddio lefelau uwch o nitrogen bob blwyddyn (hyd at 250kg/ha), yn amodol ar angen cnydau a mesurau diogelu amgylcheddol ychwanegol, tan 2025.
18. Dangosodd yr ymatebion i'r ymgynghoriad fod lefelau uchel o gefnogaeth i'r cynllun, ar yr amod bod unrhyw gynllun yn syml ac yn hawdd i'w ddefnyddio gan fusnesau fferm. Yn gyffredinol, roedd y gefnogaeth a ddangoswyd yn derbyn yr egwyddorion bod yn rhaid dangos angen am ddefnyddio lefelau uwch o faethynnau, ac yn derbyn mesurau rheoli cysylltiedig er mwyn lliniaru risgiau amgylcheddol posibl.
19. Hefyd, roedd yr ymatebion i'r ymgynghoriad yn amlygu pryderon am effeithiau posibl defnyddio lefelau uwch o faethynnau ar yr amgylchedd, ac yn nodi'r cyfyngiadau sydd wedi'u gosod ar sectorau eraill o ganlyniad i lygredd yn ein hafonydd a'n dyfrffyrdd. Nid yw'r dystiolaeth sy'n sail i Reoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd Amaethyddol) (Cymru) 2021 wedi

newid, ac ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth newydd yn yr ymatebion i'r ymgynghoriad.

20. Mewn ymateb i'r ymgynghoriad, cyflwynwyd diwygiadau i Reoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd Amaethyddol) (Cymru) 2021, er mwyn cyflwyno 'Dull Rheoli Maethynnau Manylach' rhwng 1 Ionawr 2024 a 31 Rhagfyr 2024. Mae'r dull gweithredu hwn yn ystyried yr ymgynghoriad a'r ymatebion, a bydd yn cyflwyno cyfnod penodol ar gyfer defnyddio lefelau uwch o faethynnau o wrtaith da byw sy'n pori, ochr yn ochr â mesurau ychwanegol i ddiogelu'r amgylchedd rhag peryglon llygredd.

3. Polisi Bwyd

Dogfen Traws-bolisi - Materion Bwyd

21. Dros y blynyddoedd diwethaf, mae materion bwyd a pholisïau cysylltiedig wedi cael llawer o sylw oherwydd materion cyfoes a phryderon am effeithiau hirdymor y system fwyd ar yr amgylchedd a chymdeithas. Mae Llywodraeth Cymru wedi hen sefydlu cyfres o bolisïau cynhwysfawr sy'n gysylltiedig â bwyd sy'n mynd i'r afael â'r materion hyn. Serch hynny, wrth graffu ar y Bil Bwyd (Cymru) fe sylwais ar ganfyddiad cryf ymysg rhanddeiliaid nad yw polisïau sy'n ymwneud â bwyd wedi'u cydgysylltu. Mae Llywodraeth Cymru'n rhoi pwyslais mawr ar weithio gyda rhanddeiliaid a phartneriaid cymdeithasol i ddatblygu a chyflwyno polisïau. Felly, ymrwymais i fynd i'r afael â'r canfyddiad hwn trwy gyhoeddi i'r Senedd ar 24 Mai y byddwn yn cyhoeddi dogfen fer yn crynhoi polisïau sy'n ymwneud â bwyd ar draws portffolios. Mae'r ddogfen hon, Materion Bwyd, wrthi'n cael ei datblygu, a byddaf yn hysbysu'r pwyllgor am ei chynnydd.
22. Cyflwynodd yr ETRAC sawl argymhelliad pe bai Bil Bwyd (Cymru) yn methu, ac yn dilyn fy ateb ar 5 Gorffennaf i'r argymhellion hyn, mae Llywodraeth Cymru'n rhoi ystyriaeth iddyn nhw.
23. O safbwynt argymhellion eraill y pwyllgor, byddaf yn parhau i fonitro ac ystyried y dystiolaeth yn ymwneud â'r angen posibl am unrhyw dargedau newydd. Bydd Llywodraeth Cymru'n ystyried yr achos dros gynnwys bwyd yn y Dangosyddion Cenedlaethol pan fyddant yn cael eu hadolygu nesaf. Yn y cyfamser, byddwn yn ystyried a oes gwybodaeth ystadegol o ansawdd da eisoes ar gael yn ymwneud â bwyd y gellir ei chynnwys fel gwybodaeth gyd-destunol yn adroddiadau blynyddol Llesiant Cymru.
24. Mae polisi bwyd yn berthnasol i amrywiaeth eang o gyrff cyhoeddus, felly rwy'n croesawu pwyslais Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol ar fwyd yn y strategaeth Cymru Can. Mae'n hanfodol bwysig bod gyrff cyhoeddus a byrddau gwasanaethau cyhoeddus yn gallu cefnogi a buddsoddi mewn materion bwyd yn eu gwaith a'u cymunedau. Mae Llywodraeth Cymru eisoes yn cefnogi Partneriaethau Bwyd Lleol sydd, yn ein barn ni, yn fodel cadarn ar gyfer cydgysylltiad ac arweinyddiaeth ar lawr gwlad. Mae'r model hwn, y ddyletswydd newydd ar gyrff cyhoeddus i wneud gwaith caffael mewn ffordd gymdeithasol gyfrifol o dan Ddeddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2023, a'r broses o gyflwyno'r polisi prydau ysgol gynradd am ddim yn eang, i gyd yn gamau yn ein hymrwymiad i ddatblygu dull strategaeth bwyd cymunedol (CFS). Mae'r Rhaglen Lywodraethu a'r Cytundeb Cydweithio'n ymrwymo i ddatblygu CFS sy'n hyrwyddo prosesau cynhyrchu a chyflenwi bwyd lleol yng Nghymru. Mae llawer o waith wedi cael ei wneud i gasglu tystiolaeth er mwyn llywio gwaith datblygu polisi ar gyfer y strategaeth. Roedd yn dda gennyf gyhoeddi canlyniadau gwaith grŵp ffocws manwl yn yr haf yn ymwneud â map o'r holl faterion roedd ein gwaith polisi cefndir wedi'u nodi. Mae'r gwaith hwn wedi amlygu materion y gallai'r CFS

fynd i'r afael â nhw ac yn crisialu'r egwyddorion y gallem eu mabwysiadu ar gyfer y strategaeth. Rwy'n argyhoeddedig bod yn rhaid i'r CFS rymuso a galluogi cymunedau, gan feithrin yr hyn sydd eisoes yn digwydd mewn cymunedau ledled Cymru. Ni fydd yn gorfodi atebion. Bydd yn ceisio datblygu dull gweithredu mewn partneriaeth er mwyn manteisio ar botensial y strwythurau llywodraethu sy'n bodoli a datgloi potensial asedau a gwybodaeth er mwyn eu defnyddio er budd cymunedau. Wrth i ni agosáu at 2024, byddaf yn cwblhau fy nghynigion i gyhoeddi'r CFS yn ddiweddarach yn 2024.

4. Cynllun Cynefin Cymru a rheoleiddio organig

Cynllun Cynefin Cymru

25. Bydd y Cynllun Ffermio Cynaliadwy (SFS) yn cael ei lansio yn 2025, a bydd yn gadael 'bwlch' o 12 mis o leiaf rhwng contractau Glastir yn dod i ben ym mis Rhagfyr 2023 a dechrau'r SFS neu unrhyw gynllun hirdymor sy'n ei ddisodli. Un o elfennau allweddol yr SFS fydd darparu cymorth i gynnal cynefinoedd drwy'r haen gyffredinol, a fyddai'n cynnal rhai o egwyddorion Glastir.
26. Wrth i gynllun amaeth-amgylchedd Glastir ddirwyn i ben, roeddem am i bob ffermwr cymwys yng Nghymru gael y cyfle i wneud cais am gymorth i ddiogelu tir cynefin a chyfrannu at gyflawni ein hymrwymiaadau newid hinsawdd a bioamrywiaeth. Y cyfle olaf i ffermwyr Cymru wneud cais am gynllun o'r fath oedd yn 2017.
27. Felly, cyflwynwyd Cynllun Cynefin Cymru er mwyn cadw cymorth amgylcheddol yn ystod y cyfnod hwn rhwng 1 Ionawr 2024 a dechrau'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy yn 2025, gan ddarparu cynnig cymorth amgen i bob ffermwr cymwys, gan gynnwys ffermwyr Glastir Uwch, Tiroedd Comin ac Organig pan fydd contractau'n dod i ben ar 31 Rhagfyr 2023.
28. Yn ogystal â chefnogi'r cynefinoedd allweddol sy'n cael eu rheoli ar hyn o bryd drwy gontractau Glastir, ein nod oedd cynnwys ardaloedd ychwanegol o gynefinoedd lled-naturiol mewn prosesau rheoli gweithredol.
29. Roedd modd cyflwyno Datganiad o Ddiddordeb yn y cynllun rhwng 29 Medi 2023 a 10 Tachwedd 2023. Derbyniwyd cyfanswm o **3,254** o Ddatganiadau o Ddiddordeb, gan gynnwys:
- **166** gan Gymdeithasau Pori presennol am gymorth ar dir comin. (Cyflwynodd 92.79% o ddeiliaid contract presennol Glastir - Tir Comin Ddatganiad o Ddiddordeb)
 - **1,572** gan ffermwyr unigol sydd â chontract Glastir Uwch presennol. (Cyflwynodd 76.8% o ffermwyr sydd â chontract Glastir Uwch Ddatganiad o Ddiddordeb)
 - **1,516** gan ffermwyr unigol nad oes ganddynt gontract Glastir Uwch presennol. (49% o Ddatganiadau o Ddiddordeb wedi'u cyflwyno gan ffermwyr unigol). Byddai'r tir cynefin a gaiff ei ddwyn dan reolaeth o'r 1,516 o Ddatganiadau o Ddiddordeb hyn yn dir cynefin ychwanegol, gan gefnogi ein hymrwymiaadau amgylcheddol a bioamrywiaeth.
30. Mae ceisiadau'n destun gwiriadau gweinyddol ar hyn o bryd cyn ymgymryd â phroses ddethol. Bydd ymgeiswyr llwyddiannus yn cael cynnig contract ym mis Rhagfyr a bydd contractau'n dechrau ar 1 Ionawr 2024.

Rheoleiddio organig

31. Ers i'r DU ymadael â'r Undeb Ewropeaidd, mae safonau organig wedi newid yn yr UE. Cyflwynodd yr UE y newidiadau hyn er mwyn cynnwys cynhyrchion newydd y gellir eu hardystio'n organig, er mwyn annog cadwyni cynhyrchu byr a chynnyrch lleol lle bynnag y bo modd, a chynyddu amrywiaeth genetig planhigion ac anifeiliaid, ymhlith amcanion eraill. Er bod Gogledd Iwerddon yn dilyn Rheoliad 848/2013 newydd yr UE, mae safonau organig ym Mhrydain yn parhau i gael eu llywodraethu gan Reoliad 834/2007 yr UE a Ddargedwir.
32. Er mwyn cadw i fyny â rheoliadau newidiol mewn awdurdodaethau eraill, cytunodd llywodraethau'r Pedair Gwlad i sefydlu Grŵp Arbenigol ar y cyd ar Gynhyrchu Organig (EGOP) i ddarparu cyngor arbenigol diduedd ar faterion yn ymwneud â chynhyrchu, prosesu ac ardystio organig. Mae'r EGOP yn cyflawni'r swyddogaeth a oedd yn arfer cael ei chyflawni ar gyfer y DU gan Grŵp Arbenigol yr UE ar gyfer Cyngor Technegol ar Gynhyrchu Organig (EGTOP). Cynhaliwyd cyfarfod cychwynol rhwng yr EGOP a swyddogion o bob llywodraeth ym mis Hydref 2023.
33. Bydd gwaith yr EGOP i ddarparu argymhellion ar gyfer newidiadau i safonau organig yn broses hir, oherwydd ehangder y ddeddfwriaeth yn y sector sydd angen ei hystyried, felly ni fydd unrhyw gynigion deddfwriaethol newydd yn cael eu cyflwyno am rai misoedd.
34. Mae safonau organig yn fater sydd wedi'i ddatganoli. Fodd bynnag, mae rheoliadau wedi'u cysoni ar draws Prydain erioed, ac mae DEFRA yn gweithredu fel yr Awdurdod Cymwys ar gyfer Cymru, Lloegr a'r Alban gyda chaniatâd Gweinidogion Cymru a'r Alban. Mae'r swyddogaeth hon yn cynnwys sicrhau bod rheolau organig yn cael eu gweithredu'n briodol gan y cyrff rheoli organig. Mae'r gadwyn gyflenwi ar gyfer cynhyrchion organig yn un hynod integredig ledled Prydain, felly mae swyddogion yn gweithio i sicrhau consensws ar gynigion i gyflwyno safonau organig i seneddau ym mhob gwlad, yn seiliedig ar gyngor yr EGOP.

5. Clefyd anifeiliaid – Clefydau Anifeiliaid Egsotig â Blaenoriaeth (Ffliw Adar, Firws y Tafod Glas a Firws Clefyd Gwaedlifel Episöotig)

Ffliw Adar

35. Mae ffliw adar yn glefyd anifeiliaid egsotig hysbysadwy sydd ar led yn y Deyrnas Unedig ar hyn o bryd. Cadarnhawyd 208 achos o ffliw adar pathogenig iawn mewn dofednod ac adar caeth yn y DU yn y cyfnod 2022/2023, sy'n cwmpasu mis Hydref 2022 hyd at fis Medi 2023. Roedd hyn yn cynnwys 8 achos yng Nghymru (Ynys Môn, Sir y Fflint a Phowys), 160 achos yn Lloegr, 39 achos yn Yr Alban ac 1 achos yng Ngogledd Iwerddon. Cafodd yr achos diwethaf yng Nghymru ei gadarnhau ar 27 Ebrill 2023. Ers dechrau mis Hydref 2023, rydym wedi symud i gyfnod achosion gweinyddol 2023/24 ar gyfer ffliw adar. Ers 19 Tachwedd, bu dau achos yn ystod y cyfnod newydd hwn yn 2023/24, y naill yn yr Alban a'r llall yn Lloegr.
36. Mae achosion o ffliw adar pathogenig iawn wedi'u cadarnhau ar amrywiaeth eang o safleoedd ledled y DU, gan gynnwys achosion diweddar a rhai hanesyddol. Mae'r achosion wedi cynnwys heidiau preifat iard gefn, ffermydd dofednod masnachol maint canolig sydd ag ychydig filoedd o adar, a safleoedd masnachol mawr sy'n gartref i gannoedd o filoedd o adar. Os yw achos o ffliw adar pathogenig iawn yn cael ei gadarnhau ar safle, mae pob aderyn ar y safle yn cael ei ddifa'n drugarog (efallai y bydd eithriadau prin), yn unol â'n strategaeth rheoli clefydau. Mae'r ceidwad yn cael iawndal am adar sydd wedi'u difa, ac eithrio'r rhai sydd eisoes wedi marw o'r clefyd adeg difa.

Mesurau Ataliol

37. Ar hyn o bryd, yng Nghymru, mae cyfyngiadau ar waith sy'n gwahardd ymgasglu Galliformes, fel ieir a thyrswen, ac Anseriformes, sy'n cynnwys adar fel hwyaid a gwyddau. Ystyrir bod y rhywogaethau adar hyn yn peri risg uwch mewn perthynas â lledaenu ffliw adar. Rydym yn adolygu'r sefyllfa hon yn barhaus.
38. Yn gynharach eleni, ac yn hanesyddol, rydym wedi rhoi mesurau a chyfyngiadau eraill llymach ar waith, gan gynnwys gorfodaeth i gadw adar dan do a mesurau bioddiogelwch gwell gorfodol, sydd wedi bod yn berthnasol i bawb sy'n cadw adar yng Nghymru. Mae mesurau o'r fath wedi'u rhoi ar waith yn dilyn asesiadau risg a chynghor arbenigol, yn dilyn cadarnhad o nifer cynyddol o achosion mewn adar sy'n cael eu cadw ledled Prydain neu nifer uchel o achosion mewn adar gwyllt.
39. Nid oes unrhyw fesurau cadw adar dan do neu fioggiogelwch gorfodol ar waith yng Nghymru ar hyn o bryd (ar 19 Tachwedd), gan nad oes angen mesurau o'r fath ar sail lefel y risg sy'n ein hwynebu. Fodd bynnag, rydym yn

monitro sefyllfa'r clefyd yn ofalus iawn ar lefel ddomestig a rhyngwladol, a gall mesurau o'r fath gael eu cyflwyno ar unrhyw adeg os oes angen gwneud hynny er mwyn diogelu ein hadar a'n sefyllfa fasnachu.

40. Rydym wedi darparu cyngor a gwybodaeth i geidwaid adar sy'n nodi mai bioddiogelwch trylwyr yw'r dull mwyaf effeithiol o reoli clefydau. Dylai pawb sy'n cadw adar fod â safonau uchel o fioddiogelwch bob amser er mwyn atal y perygl o achosion.

Ffliw Adar mewn Adar Gwyllt

41. Trwy'r haf, ac yn gynharach eleni, gwelsom nifer uchel o achosion o ffliw adar mewn adar gwyllt ledled Cymru. Canfuwyd adar gwyllt a oedd wedi marw o ffliw adar mewn llawer o warchodfeydd natur a gwlyptiroedd, a bu farw llawer o adar yr arfordir o'r clefyd trwy gydol yr haf, yn enwedig yn ardaloedd Sir Benfro ac Ynys Môn. O ganlyniad i'r canfyddiadau hyn, sefydlwyd grŵp ymateb brys i roi cyngor ar y sefyllfa, dan arweiniad cydweithwyr ym mholisi morol Llywodraeth Cymru. Roedd y grŵp yn cynnwys adaregwyr, partneriaid gweithredol ac arbenigwyr pwnc eraill.

42. Ar 7 Tachwedd, cafodd y risg o ffliw adar pathogenig iawn mewn adar gwyllt ym Mhrydain ei ostwng o 'uchel' i 'ganolig'. Dyma'r tro cyntaf i'r risg gael ei ostwng ers mis Mawrth, yn gynharach eleni.

43. Nid yw'r gostyngiad diweddar mewn risg yn golygu bod y risg wedi diflannu'n gyfan gwbl, ac mae ffliw adar yn parhau i ledaenu mewn adar gwyllt ledled Prydain. Rydym yn parhau i roi cyngor i aelodau'r cyhoedd na ddylent gyffwrdd na chasglu adar gwyllt marw neu sy'n amlwg yn sâl. Rydym yn annog y cyhoedd i roi gwybod am adar gwyllt marw i linell gymorth DEFRA. Mae'r Asiantaeth Iechyd Anifeiliaid a Phlanhigion yn casglu ac yn profi llawer o adar marw fel rhan o'n gwaith cadw gwyliadwriaeth ar glefydau.

Brechiad rhag Ffliw Adar

44. Fel rhan o Dasglu Brechiad rhag Ffliw Adar trawslywodraethol a diwydiant, rydym yn archwilio'r posibilrwydd o ddefnyddio brechiad fel mesur ataliol cyfunol. Ni fydd modd cyflwyno unrhyw raglen frechu'n gyflym, ac rydym yn parhau i ddilyn yr un polisi o beidio ag argymell brechu ataliol i amddiffyn yn erbyn achosion o ffliw adar, ac eithrio mewn amgylchiadau eithriadol.

45. Rydym yn parhau i fonitro'r sefyllfa ffliw adar yn Ewrop ac yn fyd-eang, ac effeithiolrwydd mesurau rheoli clefydau sydd ar waith mewn manau eraill, gan gynnwys datblygu brechlynnau. Bydd penderfyniadau'r dyfodol ar ddefnyddio brechiad yn seiliedig ar y cyngor gwyddonol, adaregol a milfeddygol diweddaraf.

Diweddariadau Deddfwriaethol

46. Ar 6 Tachwedd, daeth Gorchymyn Ffliw Adar (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2023 i rym, gan ddiwygio Gorchymyn Ffliw Adar a Ffliw sy'n Deillio o Adar mewn Mamaliaid (Cymru) (Rhif 2) 2006.
47. Diwygiwyd y diffiniad o "ddofednod" i sicrhau cysondeb â Sefydliad Iechyd Anifeiliaid y Byd (WOAH) ac mae'r diffiniad o "safleoedd anfasnachol" wedi'i ddiwygio i sicrhau cysondeb â Chod Daearol WOAH.
48. Bydd y diwygiadau hyn yn helpu i hwyluso masnach ac yn gymorth i ni gyflwyno mesurau rheoli clefydau mwy cymesur wrth ymdrin â heidiau bach anfasnachol.

Cofrestru Dofednod

49. Ym mis Mawrth, cynhaliwyd ymgynghoriad ledled Prydain ar gynlluniau i'w gwneud yn orfodol i bawb sy'n cadw adar gofrestru eu hadar gydag APHA. Cynhaliwyd yr ymgynghoriad rhwng mis Mawrth a mis Mai 2023 a daeth i ben ar 31 Mai 2023 ar ôl derbyn dros 3,300 o ymatebion.
50. Ar hyn o bryd, dim ond pobl sy'n cadw 50 neu fwy o adar sy'n gorfod cofrestru eu heidiau, ond mae unrhyw geidwad yn gallu cofrestru'n wirfoddol. Trwy ei gwneud yn orfodol i bob ceidwad gofrestru ei adar, byddwn yn gallu gwella'r gwasanaethau sy'n cael eu darparu, megis hysbysu ceidwaid adar am achosion o glefydau, a hwyluso prosesau gwell o chwilio am achosion a'u canfod, gan y bydd gennym ddata ar bob safle sy'n wynebu risg sy'n agos at safle lle mae achos wedi'i gadarnhau.
51. Mae dogfen crynodeb o ymateb ffurfiol yn cael ei llunio a bydd yn cael ei chyhoeddi ar y cyd gan y tair gweinyddiaeth.

Ffliw Adar ac Iechyd Pobl

52. Ar 16 Mai 2023, cyhoeddodd Asiantaeth Diogelwch Iechyd y DU (UKHSA) ddatganiad yn cadarnhau bod 2 berson wedi profi'n bositif am fflw adar. Bu'r ddau berson yn gweithio ar fferm dofednod heintiedig yn Lloegr yn ddiweddar. Ni chafodd y naill na'r llall unrhyw symptomau fflw adar.
53. Nid yw'r UKHSA wedi canfod tystiolaeth o drosglwyddiad rhwng pobl, ac ni wnaeth y canfyddiadau hyn newid lefel y risg i iechyd pobl, sy'n parhau i fod yn isel iawn i'r boblogaeth gyffredinol.

Firws y Tafod Glas

54. Mae firws y tafod glas yn glefyd firaol heb fod yn heintus sy'n effeithio ar anifeiliaid cnoi cil domestig a gwyllt (defaid, gwartheg a geifr), sy'n cael ei drosglwyddo gan bryfed, yn enwedig gwybed sy'n brathu.

Y Sefyllfa Bresennol

55. Ar 2 Tachwedd, nododd Sefydliad Pirbright ganlyniad prawf Tafod Glas annegyddol mewn un fuwch mewn buches o 75 a fagwyd ar fferm ar safle yng Nghaint, ger Caergaint, Lloegr, yn dilyn profion arferol ar gyfer y Tafod Glas. Ar 11 Tachwedd, cadarnhawyd clefyd, fel BTV-3 (seroteip penodol o firws y Tafod Glas).
56. Cyflwynwyd Parth Rheoli Dros Dro 10km lleol o amgylch y safle sy'n cyfyngu ar symudiadau anifeiliaid sy'n agored i niwed, ac eithrio o dan drwydded.
57. Nid oes unrhyw dystiolaeth ar hyn o bryd bod BTV-3 yn lledaenu ym Mhrydain nac yn effeithio ar anifeiliaid eraill, felly mae hyn yn cael ei ystyried yn achos unigol o BTV-3. Fodd bynnag, mae Prydain wedi colli ei rhyddid BTV-3 sy'n golygu bod yna oblygiadau ar gyfer masnach.
58. Dechreuodd gwaith samplu a phrofi yn dilyn cadarnhad o'r achos hwn ar bob safle o fewn 5km i'r achos cyfeirio, er mwyn canfod a oes achosion eraill o BTV-3 yn yr ardal. Bydd canlyniadau'r wylriadwriaeth hon yn cael eu defnyddio i lywio gwylriadwriaeth bellach, yn ôl yr angen. Mae gwylriadwriaeth fector yn parhau trwy ddefnyddio deuddeg magl gwybed a osodwyd ledled Prydain sy'n cael eu monitro bob wythnos.
59. Ar hyn o bryd, mae swyddogion yn diweddarau'r strategaeth rheoli BTV ar gyfer Prydain. Mae gwybodaeth yn cael ei pharatoi ar gyfer ceidwaid anifeiliaid a'r cyhoedd yn ehangach, er mwyn eu hysbysu am y clefyd, pa arwyddion clinigol i chwilio amdanynt, sut i roi gwybod am y clefyd, a'r angen i fod yn wylriadwrus.

Masnach

60. Ers mis Mai 2019 (lle mae gofynion (EHC) wedi'u bodloni), cynhaliwyd profion BTV ôl-fewnforio ar 100% o anifeiliaid byw a allai gael yr haint mewn 100% o lwythi o wledydd Ewropeaidd y credir bod ganddynt risg uchel o anfon anifeiliaid â haint BTV heb ei ganfod, (mae hyn yn berthnasol i wledydd sydd ag achosion BTV-8 a BTV-4 parhaus).
61. Nid yw mewnfurion anifeiliaid byw sy'n cnoi cil o'r Iseldiroedd a Gwlad Belg yn cydymffurfio â'r dystysgrif iechyd allforio (EHC) erbyn hyn, sy'n ymwneud â rhai gofynion brechu ar gyfer BTV, gan nad oes brechlyn ar gael ar gyfer BTV-3, felly ni all yr Iseldiroedd na Gwlad Belg allforio anifeiliaid byw sy'n cnoi cil neu blasu cenhedlu i Brydain.

62. Yn sgil cyfyngiadau sydd bellach ar waith yn Sbaen, Ffrainc, yr Eidal a Phortiwgal ar gyfer firws arall, Clefyd Gwaedliful Episöotig (EHDV), mae llawer llai o wledydd yr UE yn gallu bodloni gofynion EHC ar gyfer allforio anifeiliaid byw i Brydain.

Feirws Clefyd Gwaedliful Episöotig (EHDV)

63. Mae clefyd gwaedliful episöotig yn glefyd anifeiliaid hysbysadwy sy'n effeithio ar wartheg, ceirw ac anifeiliaid eraill sy'n cnoi cil.

64. Mae Llywodraeth Cymru'n monitro lledaeniad y feirws clefyd gwaedliful episöotig (EHDV) yn Ewrop yn ofalus yn dilyn achosion sydd wedi'u cadarnhau mewn gwartheg yn yr Eidal, Sbaen, Portiwgal a Ffrainc.

65. Mae EHD yn debyg i glefydau difrifol ond prin eraill sy'n effeithio ar anifeiliaid domestig sy'n cnoi cil gan gynnwys firws y Tafod Glas (BTV) a Chlwy'r Traed a'r Genau (FMD), felly mae'n bwysig cadarnhau'r diagnosis pan fydd achosion yn digwydd. Bydd gwybed sy'n brathu yn trosglwyddo'r feirws i dda byw yn ystod misoedd y gwanwyn, yr haf a'r hydref yn bennaf, pan fydd fectorau gwybed yn fwyaf gweithredol.

66. Mae cyfyngiadau masnach wedi'u cyflwyno ar gyfer symud carnolion byw o ranbarthau sydd wedi'u heffeithio yn Ewrop. Mae [gofynion Ardystio Iechyd presennol](#) yn atal Ffrainc, Sbaen, yr Eidal a Phortiwgal rhag anfon llwythi o anifeiliaid byw i Brydain gan nad ydyn nhw'n rhydd o EHDV bellach.

67. Yn ogystal, gan nad oes brechlyn anweithredol ar gael yn fasnachol ar gyfer EHD, a bod perygl i'r clefyd ledaenu o Ewrop, bydd profion ôl-fewnforio ar gyfer EHDV yn cynnwys pob anifail byw sy'n cnoi cil sy'n cael ei fewnforio o wledydd sy'n rhydd o'r clefyd ond sydd o fewn 150km i wledydd sydd ag achosion wedi'u cadarnhau.

68. Ar hyn o bryd, mae swyddogion yn datblygu strategaeth rheoli EHDV a byddant yn darparu rhagor o wybodaeth i'r cyhoedd, gan gynnwys gwybodaeth yn y Ffair Aeaf.

6. TB Buchol

Y Rhaglen i Ddileu TB

69. Gwnaeth y Gweinidog ddatganiad llafar ar TB buchol ar 14 Tachwedd a oedd yn amlinellu'r cynnydd a wnaed ers mis Mawrth, gan amlygu canlyniadau polisi allweddol ar gyfer cyflawni dros gyfnod 5 mlynedd y cynllun cyflawni, gan gynnwys:
70. Adolygu Cymorth TB yng nghyd-destun ymgysylltu'n ehangach â ffermwyr, a rhagor o ystyriaeth o argymhellion y Grŵp Gorchwyl a Gorffen ar gyfer gwella ymgysylltiad â'r diwydiant ffermio.
- o Cynhaliwyd gweithdy yn y Sioe Frenhinol, ac mae cyfarfod rhwng swyddogion ac arweinwyr TB milfeddygol preifat yn cael ei drefnu ar hyn o bryd er mwyn trafod eu rôl yn y dyfodol.
 - o Mae dull cydweithredol o rannu holl wybodaeth Llywodraeth Cymru am TB â ffermwyr a'r diwydiant ar waith bellach, ac mae Undebau a'r Gwasanaeth Cysylltwyr Fferm yn cael cyfle i wneud sylwadau ar gynnwys a chyflwyno'r wybodaeth.
 - o Rydym yn gweithio gyda phartneriaid y Llywodraeth i ganfod ffyrdd o fynd i'r afael â phryderon cyfathrebu sydd y tu hwnt i'n rheolaeth.
71. Dyfarnu prosiect Sir Benfro i ddarparu dull cydweithredol ar lefel leol.
- o Mae ymateb practisau wedi bod yn gadarnhaol iawn. Hyd yn hyn, mae'r 6 practis milfeddygol sy'n cymryd rhan wedi cael eu cynrychioli yn y diwrnodau hyfforddi i baratoi milfeddygon. Mae cyfanswm o 15 o filfeddygon wedi mynychu 2 ddiwrnod o hyfforddiant. Roedd Diwrnod 1 yn canolbwyntio ar Fioddiogelwch a Diwrnod 2 yn canolbwyntio ar Wyddoniaeth.
 - o Mae'r prosiect ar y trywydd iawn ac mae milfeddygon wrthi'n ymgysylltu â ffermydd addas.
72. Cynnydd ar y trefniadau Llywodraethu newydd ar gyfer y Rhaglen, gan gynnwys sefydlu Bwrdd Rhaglen Penodiadau Cyhoeddus a Grŵp Cyngori Technegol.
- o Wrth lansio'r cynllun cyflawni 5 mlynedd newydd, cyhoeddwyd y bydd Grŵp Cyngori Technegol (TAG) yn cael ei sefydlu i gynorthwyo'r Rhaglen TB, a phenodwyd yr Athro Glyn Hewinson, Cadeirydd Sêr Cymru'r Canolfan Ragoriaeth TB i arwain y gwaith hwn. Un o flaenoriaethau allweddol y TAG fydd ystyried y drefn bresennol o brofion TB o ystyried yr amrywiaeth eang o safbwyntiau a fynegwyd mewn ymateb i'r ymgynghoriad.
 - o Mae hysbysebion ar gyfer y Bwrdd Rhaglen Penodiadau Cyhoeddus a'r Grŵp Cyngori Technegol yn fyw, ac rydym wedi ymestyn y cyfnod ymgeisio i sicrhau bod cynifer o ymgeiswyr addas â phosibl yn cael cyfle i wneud cais.
 - o Disgwylir i'r broses sifftio a chyfweld gael ei chynnal rhwng mis Rhagfyr a mis Chwefror.

73. Ymrwymiad i adolygu lladd buchod a heffrod cyflo sydd wedi'u heffeithio gan TB ar ffermydd, a gweithio gydag undebau amaeth i ddeall y pryderon yn ymwneud ag iechyd meddwl a llesiant ein ffermwyr.

- o Rydym yn gwbl ymwybodol o'r dinistr y mae achos o TB yn ei achosi i deulu a busnes ffermio. Yn aml, nid oes modd osgoi lladd buchod a heffrod cyflo sydd wedi'u heffeithio gan TB ar y fferm, ond mae'n olygfa sy'n peri gofid mawr.
- o Bydd swyddogion Llywodraeth Cymru a'r Grŵp Cyngori Technegol yn rhoi blaenoriaeth i ystyried y polisi hwn, unwaith y mae wedi'i sefydlu.

74. Yn ogystal â'r tueddiadau hirdymor cyhoeddedig, sy'n dangos cynnydd da, mae'r datganiad yn cyfeirio at welliannau sydd wedi'u gwneud dros y 5 mlynedd diwethaf.

- o Roedd 94.7% o fuchesi yn rhydd o TB ar ddiwedd Mehefin 2023.
- o Tueddiadau tymor canolig:
 - i. Yn y 12 mis hyd at fis Mehefin 2023, roedd nifer y digwyddiadau newydd wedi gostwng i **609** o'i gymharu â **746** am yr un cyfnod hyd at fis Mehefin 2018, sy'n **ostyngiad** o **18.4%**.
 - ii. Yn y 12 mis hyd at fis Mehefin 2023, roedd nifer yr anifeiliaid a laddwyd er mwyn rheoli TB wedi gostwng o **10,024** i **9,529** am yr un cyfnod hyd at fis Mehefin 2018, sy'n **ostyngiad** o **4.9%**.
 - iii. Ar 30 Mehefin 2023 roedd 898 o fuchesi dan gyfyngiadau, o'i gymharu â **857** o fuchesi dan gyfyngiadau ar 30 Mehefin 2018. Mae hyn yn gynnydd o **4.8%**.
 - iv. Mae mynychder mewn buchesi wedi **cynyddu** o **5.2%** ar 30 Mehefin 2018 i **5.3%** ar 30 Mehefin 2023.
- o Ardal TB Uchel (Gorllewin) - mae nifer yr achosion newydd wedi gostwng dros 25% o'i gymharu â phum mlynedd yn ôl.

75. Ymgysylltu â'r diwydiant ar drefniadau ar gyfer Taliadau TB yn y dyfodol.

- o Mae yna orwariant hanesyddol, hirdymor yn erbyn y gyllideb taliadau TB. Mae Llywodraeth Cymru wedi gorwario ar y gyllideb derfynol ar gyfer taliadau TB ers 2015-16. Rhagwelir y bydd gorwariant o dros £1m yn erbyn y gyllideb taliadau TB eto ar gyfer 2023-24.
- o Mae'r trefniadau taliadau TB presennol yn gwbl anghynladwy i'r trethdalwr, yn enwedig yn yr hinsawdd economaidd bresennol. Nid ydynt yn cynnig llawer o gymhelliant chwaith i ffermwyr atal TB yn eu buchesi neu ddilyn ymarfer da.

76. Daeth y diwygiad i Orchymyn Twbercwlosis (Cymru) 2010 i rym ym mis Chwefror 2024 er mwyn cryfhau ein dull o ddileu TB.

- o Adfer Profion Cyn Symud wrth symud gwartheg yn yr Ardal TB Isel, gan barhau i gynnal Profion Ar ôl Symud.
- o Cyflwyno Profion Cyn Symud wrth symud gwartheg o Ardaloedd TB Uchel, o Ardal Risg Uchel Lloegr ac o Ogledd Iwerddon i ddaliadau mewn Ardaloedd TB Canolradd.

77. Mesurau i fynd i'r afael â chynnydd yn nifer yr achosion o TB yn Ynys Môn, trwy gynyddu mesurau rheoli gwartheg a brechu moch daear.
- o Mae mesurau rheoli gwartheg yn cael eu hystyried, ochr yn ochr â newid deddfwriaeth i gyflwyno Profion Cyn Symud yn yr Ardal TB Isel.
 - o Fel rhan o'r Arolwg o Foch Daear Marw, nid oes unrhyw achosion o foch daear marw â TB wedi cael eu nodi ar Ynys Môn hyd yma.
 - o Cynhaliwyd arolwg moch daear a bioddiogelwch ar Ynys Gybi ym mis Mawrth 2023 er mwyn asesu lefelau gweithgarwch moch daear. Cwblhawyd blwyddyn gyntaf prosiect brechu moch daear pedair blynedd ar Ynys Gybi ym mis Hydref.
78. Y cynnydd da sydd wedi'i wneud wrth recriwtio a defnyddio profwyr TB lleyg er mwyn cynyddu gwytnwch a chynaliadwyedd wrth ddarparu gwasanaethau milfeddygol.
- o Ar 28 Medi 2023, mae gennym 48 o Brofwyr Twbercwlin Awdurdodedig, ac mae 47 ohonynt wedi cwblhau hyfforddiant ac wedi cael awdurdodiad llawn.

Newidiadau Deddfwriaethol

79. Fel y nodwyd yn y cynllun cyflawni, bydd y newidiadau deddfwriaethol canlynol yn dod i rym ar 1 Chwefror 2024:
- o Adfer Profion Cyn Symud wrth symud gwartheg yn yr Ardal TB Isel, gan barhau i gynnal Profion Ar ôl Symud.
 - o Cyflwyno Profion Ar ôl Symud wrth symud gwartheg o Ardaloedd TB Uchel, o Ardal Risg Uchel Lloegr ac o Ogledd Iwerddon i ddaliadau mewn Ardaloedd TB Canolradd.
 - o Cyflwyno gofyniad cyfreithiol i ffermwyr beidio â symud gwartheg rhwng diwrnod prawf 1 a diwrnod prawf 2 a rhwng profion gwaed a'r adeg y ceir y canlyniadau.
 - o Cyflwyno gofyniad yn mynnu y dylid ceisio caniatâd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer casglu sampl, cynnal prawf, cynnal prawf ar unrhyw sampl a sicrhau y rhoddir gwybod yn syth am ganlyniadau profion o'r fath.
 - o Gwahardd bwydo llaeth heb ei basteureiddio i dda byw ar safleoedd OTFW.
 - o Nodi ar ibTB ers sawl blwyddyn mae'r fuches wedi bod yn rhydd o TB.

Brechu Gwartheg

80. Mae angen i'r Llywodraeth ddangos bod y brechlyn Gwartheg BCG a'r prawf croen DIVA cysylltiedig yn ddiogel ac yn effeithiol i'w defnyddio, cyn i'r Gyfarwyddiaeth Meddyginiaethau Milfeddygol (VMD), y corff sy'n gyfrifol am drwyddedu cynhyrchion o'r fath, ddarparu awdurdodiad marchnata.
81. Fel rhan o'r broses o gasglu tystiolaeth, mae angen cynnal treialon maes mewn dau gam. Dechreuodd **Cam 1** ym mis Mehefin 2021, ac mae wedi'i gwblhau. Mae **Cam 2** wedi dechrau ac yn parhau.

82. Roedd **Cam 1** yn cynnwys defnyddio'r prawf croen DIVA yn unig mewn buchesi treial, er mwyn creu data diogelwch a phenodolrwydd* ar gyfer y prawf. Mae **Cam 2** yn defnyddio'r brechlyn Gwartheg BCG a'r prawf croen DIVA mewn buchesi treial, er mwyn casglu rhagor o ddata diogelwch a phenodolrwydd.
83. Bydd y treialon maes yn parhau nes bod digon o ddata wedi'i gasglu i symud ymlaen i'r cam nesaf, sy'n cynnwys llunio pecyn o ddogfennau i gefnogi cais i'r Gyfarwyddiaeth Meddyginiaethau Milfeddygol (VMD) am awdurdodiadau marchnata ar gyfer y brechlyn Gwartheg BCG a'r prawf croen DIVA.
84. Mae angen awdurdodiadau marchnata gan VMD cyn y gellir defnyddio'r brechlyn a'r prawf DIVA yn y maes fel rhan o'r rhaglen Dileu TB. Mae awdurdodiad marchnata'n golygu bod modd dileu neu lacio'r rhwystrau cyfreithiol presennol i frechu gwartheg ym Mhrydain.
85. Mae Cymru'n cefnogi gwaith i ddatblygu cynlluniau i ddefnyddio'r brechlyn Gwartheg BCG mewn sefyllfaoedd treialon llai yn y lle cyntaf, cyn ei ddefnyddio'n ehangach, unwaith y mae awdurdodiadau marchnata wedi'u darparu. Mae'r cyntaf o gyfres o gyfarfodydd rhanddeiliaid Cymru wedi cael ei gynnal.

Llywodraethu

86. Blaenoriaeth arall i'r Grŵp Cyngori Technegol fydd ystyried ac adolygu buchod a heffrod cyflo sydd wedi'u heffeithio gan TB. Bydd hyn yn debygol o gynnwys cyfathrebu â ffermwyr a rhanddeiliaid perthnasol eraill.
87. Hefyd, fe wnaethom gyhoeddi sefydlu Bwrdd Rhaglen Dileu TB newydd i gefnogi'r Rhaglen TB. Byddaf yn defnyddio dull penodiadau cyhoeddus i benodi aelodau'r ddau fwrdd a chadeirydd Bwrdd y Rhaglen.
88. Un o brif flaenoriaethau Bwrdd y Rhaglen Dileu TB fydd ystyried sut i wella dulliau cyfathrebu yn y diwydiant a datblygu argymhellion eraill gan y Grŵp Gorchwyl a Gorffen.
89. Mae'r cyfnod recriwtio ar gyfer Bwrdd y Rhaglen Penodiadau Cyhoeddus a'r Grŵp Cyngori Technegol wedi'i ymestyn tan 4 Rhagfyr er mwyn sicrhau bod cynifer o ymgeiswyr addas â phosibl yn cael cyfle i wneud cais. Disgwylir i'r broses sifftio a chyfweld gael ei chynnal rhwng mis Rhagfyr a mis Chwefror.

Ynys Môn

90. Mae APHA wedi nodi bod y sefyllfa'n dirywio ar Ynys Môn. Mae data gwyliadwriaeth yn dangos bod 25 o achosion agored ar Ynys Môn ar 30

Mehefin 2023. Mae hyn yn cymharu ag 8 yn ystod yr un cyfnod yn y flwyddyn flaenorol.

91. Cwblhawyd ymchwiliad epidemiolegol i asesu'r hyn sy'n sbarduno'r clefyd yn Ynys Môn, ac mae asesiad cychwynnol yn awgrymu bod lledaenu'r haint o fannau problemus TB yn Sir Ddinbych/Conwy yn rhannol gyfrifol. Mae Ynys Môn yn rhan fawr o Ardal TB Isel Cymru, felly mae atal lefel gynyddol o'r clefyd yn yr ardal yn flaenoriaeth.
92. Anfonwyd llythyr at geidwaid gwartheg yn yr ardal benodol ym mis Mawrth 2023 yn amlinellu'r broblem a'u cynghori ar sut i ddiogelu eu busnesau.
93. Mae cyflwyniadau o dan yr Arolwg o Foch Daear Marw yn awgrymu bod y boblogaeth moch daear ar Ynys Môn ar Ynys Gybi yn bennaf.
94. Fel rhan o'r Arolwg o Foch Daear Marw, nid oes unrhyw achosion o foch daear marw â TB wedi cael eu canfod ar Ynys Môn hyd yma.
95. Cynhaliwyd arolwg moch daear a bioddioegelwch ar Ynys Gybi ym mis Mawrth 2023 er mwyn asesu lefelau gweithgarwch moch daear. Cwblhawyd blwyddyn gyntaf prosiect brechu moch daear pedair blynedd ar Ynys Gybi ym mis Hydref.
96. Mae mesurau rheoli gwartheg yn cael eu hystyried, ochr yn ochr â newid deddfwriaeth i gyflwyno Profion Cyn Symud yn yr Ardal TB Isel.
97. Mae opsiynau i fynd i'r afael â TB ar Ynys Môn yn cael eu hystyried yn dilyn yr ymchwiliad epidemiolegol. Bydd mesurau'n amodol ar asesiad gan APHA ac yn cael eu cyflwyno yn amodol ar adnoddau, dichonoldeb gweithredu a'r gost gysylltiedig.

Prosiect Sir Benfro

98. Ar ôl ystyried sut i fynd i'r afael â lefelau haint sydd wedi'u gwreiddio'n ddwfn mewn rhannau o Sir Benfro, lle mae digwyddedd a nifer yr achosion o TB wedi cynyddu er gwaetha'r ffaith fod y sefyllfa gyffredinol wedi gwella, ac yn unol ag ymatebion i'n hymngynghoriad ac adroddiad Grŵp Ffocws TB Undeb Cenedlaethol yr Amaethwyr, sefydlwyd prosiect i archwilio trefniadau llywodraethu newydd ar gyfer dileu TB ar lefel leol.
99. Mae'r prosiect dan arweiniad y diwydiant wedi cael ei sefydlu i weithio ar sampl fach o ffermydd yn Sir Benfro, gyda'r nod o rymuso milfeddygon a ffermwyr i wneud penderfyniadau ar sail gwybodaeth a dangos arweiniad wrth reoli'r clefyd. Mae'r prosiect yn datblygu ac yn gweithredu dulliau newydd o reoli TB buchol, yn ychwanegol at y mesurau statudol a ddefnyddir yn yr ardal ar hyn o bryd.

100. Mae'n canolbwyntio ar nodi'r risg clefyd gweddillol ymhlith gwartheg sy'n cael profion clir, a datblygu llwybrau ar gyfer lleihau'r risg o drosglwyddo o fuwch i fuwch. Gwneir hyn trwy ddefnyddio dull seiliedig ar risg yn ymwneud â nodi a rheoli anifeiliaid risg uchel i'w lladd a thrwy sicrhau bod milfeddygon yn goruchwyllo arferion bioddiogelwch yn fanwl.

101. Mae Llywodraeth Cymru wedi dyfarnu tendr ac mae'r prosiect wedi dechrau.

102. Mae ymateb practisau wedi bod yn gadarnhaol iawn. Hyd yn hyn, mae'r chwe phractis milfeddygol sy'n cymryd rhan wedi cael eu cynrychioli yn y diwrnodau hyfforddi i baratoi milfeddygon. Mae cyfanswm o 15 o filfeddygon wedi mynychu 2 ddiwrnod o hyfforddiant. Roedd Diwrnod 1 yn canolbwyntio ar Fioddiogelwch a Diwrnod 2 yn canolbwyntio ar Wyddoniaeth.

103. Mae'r prosiect ar y trywydd iawn ac mae milfeddygon wrthi'n ymgysylltu â ffermydd addas.

Lladd buchod a heffrod cyflo ar y fferm sydd wedi'u heffeithio gan TB

104. Rydym wedi gweld y dinistr i deuluoedd a busnesau ffermio oherwydd achosion o TB. Yn aml, nid oes modd osgoi lladd adweithyddion TB ar y fferm, ond mae'r olygfa hon yn peri gofid mawr.

105. Mewn llawer o achosion, ni ellir osgoi lladd gwartheg ar y fferm os na ellir eu cludo i ladd-dy, neu os nad ydynt yn addas i'w bwyta gan bobl.

106. Mae tua 10% o'r anifeiliaid sy'n cael eu priso i'w symud yn cael eu lladd ar y fferm, ac mae tua 10% o'r rhai sy'n cael eu lladd ar y fferm yn cael eu lladd am resymau bwrw llo.

107. Ar ôl gwranddo ar bryderon a chynnal trafodaethau gyda'r diwydiant yn ystod 2019, fe wnaeth Llywodraeth Cymru dreialu cynllun ewthanasia ar y fferm ar gyfer gwartheg tua diwedd eu beichiogrwydd yn **2020**. Fodd bynnag, oherwydd defnydd isel o'r cynllun gan ffermydd a oedd wedi'u heffeithio, a'r anawsterau logistaidd cysylltiedig o symud anifeiliaid a oedd wedi'u heffeithio gan TB o fewn 10 diwrnod gwaith, daeth y cynllun peilot i ben.

108. Er bod yr olygfa'n peri gofid i'r ceidwad, awgrymodd cyngor gan y Coleg Milfeddygol Brenhinol ar y pryd nad oes unrhyw ofid yn cael ei achosi i ffoetws os caiff ei fam ei saethu neu ei llad trwy bigiad marwol, ond bydd modd gweld y ffoetws yn symud wrth ddefnyddio'r naill ddull neu'r llall.

109. Mae Llywodraeth Cymru wedi rhoi cyfarwyddyd i APHA weithio'n agos gyda ffermwyr sy'n cael eu heffeithio gan y sefyllfa hon ar ddechrau'r broses, gan esbonio'r weithdrefn yn glir a'u cefnogi trwy'r gwahanol gamau.

110. Mae tystiolaeth ar gael o Loegr ar sut mae'r polisi ar oedi cyn symud adweithyddion yn gweithio, a bydd Llywodraeth Cymru'n defnyddio'r dystiolaeth hon i ystyried y mater hwn ymhellach.

111. Bydd y Grŵp Cyngori Technegol yn rhoi blaenoriaeth i ystyried y polisi hwn, unwaith y mae wedi'i sefydlu.

Taliadau am wartheg sydd wedi'u heffeithio gan TB ("lawndal")

112. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i ad-dalu swm rhesymol i ffermwyr am wartheg sy'n cael eu lladd oherwydd TB.

113. Er gwaethaf y mesurau a gyflwynwyd gennym, rydym yn gorwario yn barhaus yn erbyn ein cyllideb iawndal TB. Rydym yn rhagweld gorwariant o dros £1m yn y flwyddyn ariannol hon (2023-24). Nid yw hyn yn gynaliadwy yn yr hinsawdd economaidd bresennol.

114. Nid ydym yn barod eto i gyhoeddi trefn ddiwygiedig ar gyfer taliadau TB, ac mae angen gwneud llawer mwy o waith gyda'r diwydiant er mwyn ystyried yr opsiynau yn fanylach.

115. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i weithio tuag at gyflwyno trefn ddiwygiedig ar gyfer taliadau TB er mwyn sicrhau cydbwysedd gwell rhwng digolledu ceidwaid am wartheg sydd wedi'u heffeithio gan TB, a rheoli arian ac adnoddau trethdalwyr. Mae Llywodraeth Cymru'n credu y dylai unrhyw drefn newydd gymell arferion ffermio da a bod yn gyson â safonau bioddiogelwch y Cynllun Ffermio Cynaliadwy.

116. Mae hwn yn faes cymhleth. Felly, hoffem ymgysylltu â'r diwydiant a ffermwyr er mwyn archwilio ymarferoldeb cynnig ar gyfer ardoll a phrasiadau tabl gyda chynnydd, er mwyn canfod a allai'r cynigion hyn arwain at yr arbedion cost sydd eu hangen arnom mewn perthynas â thaliadau TB.

117. Mae gan Lywodraeth Cymru ddyletswydd statudol i dalu ffermwyr am anifeiliaid sy'n cael eu lladd o dan y Rhaglen, felly mae'n rhaid dod o hyd i gyllid i dalu am y gorwariant hwn o flwyddyn i flwyddyn, gan ddargyfeirio cyllid mawr ei angen o feysydd eraill.

7. Lles Anifeiliaid – Deddf Cŵn Peryglus 1991 - newidiadau, effeithiau a chanlyniadau. Perchnogaeth Gyfrifol ar Gŵn a'u Bridio yng Nghymru

Newidiadau i Ddeddf Cŵn Peryglus 1991

118. Mae Deddf Cŵn Peryglus (DDA) 1991 yn ddeddfwriaeth a gedwir yn ôl i Lywodraeth y DU. Yn dilyn nifer o ymosodiadau diweddar, ar ddydd Gwener 15 Medi, cyhoeddodd Prif Weinidog Llywodraeth y DU, Rishi Sunak, waith i ddiffinio ac ychwanegu cŵn American Bully XL at y DDA.
119. Mae swyddogion Defra wedi bod yn gweithio'n gyflym iawn i ddiwygio deddfwriaeth cyn diwedd 2023.
120. Cyflwynodd Llywodraeth y DU yr Offeryn Statudol sy'n gwahardd bridio/gwerthu/cyfnewid neu ail-gartrefu cŵn XL Bullies ar 31 Hydref. Bydd yn dod i rym ar 31 Rhagfyr 2023.
121. Bydd ail Offeryn Statudol yn amlinellu'r eithriadau a'r cynllun iawndal, a chyflwynir trydydd Offeryn Statudol yn ymwneud â chanolfannau achub ac ailgartrefu.
122. Cyhoeddwyd canllawiau ar 31 Hydref ar Gov.uk: Prepare for the ban on XL Bully dogs - GOV.UK (www.gov.uk)

8. Rhaglen Datblygu Gwledig yr UE 2014-2020

123. Rhaid i holl daliadau Rhaglen Datblygu Gwledig yr UE gael eu gwneud erbyn 31 Rhagfyr er mwyn manteisio'n llawn ar yr arian sydd ar gael gan yr UE. Cyfanswm gwerth y rhaglen yw £846,449,504.
124. Lefel bresennol yr ymrwymiad yw £858.59m, sef ymrwymiad o 101.43% mewn cyllid. Mae'r Rhaglen Datblygu Gwledig wedi'i gor-raglennu i ystyried tanwariant disgwylidig ar rai prosiectau.
125. Mae cyfanswm gwariant y rhaglen dros £807.46m, sef 95.39% o gyfanswm gwerth y rhaglen, ac mae £539.53m ohono yn gyllid yr UE.
126. Mae gwerth bron i £50m o hawliadau sydd wedi'u derbyn wrthi'n cael eu prosesu, gan gynnwys dros £30m o hawliadau Glastir 2023; bydd y rhan fwyaf o'r rhain yn cael eu talu ar 1 Rhagfyr.
127. Mae swyddogion yn gweithio'n galed i gwblhau'r holl wiriadau dilysu angenrheidiol er mwyn prosesu'r holl hawliadau sydd wedi'u derbyn erbyn diwedd y flwyddyn.
128. Cymeradwyodd y Comisiwn Ewropeaidd y chweched addasiad i'r Rhaglen ar 6 Tachwedd 2023. Hwn yw'r addasiad terfynol i'r rhaglen. Mae'n canolbwyntio'n llwyr ar yr agweddau ariannol, er mwyn sicrhau'r defnydd gorau posibl/defnydd llawn o'r arian.

9. Diweddariad ar y cynllun Ffermio Cynaliadwy

Ymgynghoriad ar y Cynllun Ffermio Cynaliadwy

Llinell amser datblygu

129. Cyhoeddir yr ymgynghoriad ffurfiol terfynol ar y Cynllun Ffermio Cynaliadwy ym mis Rhagfyr. Rydym yn rhagweld ymgynghoriad 12 wythnos (mae'r dyddiadau i'w cadarnhau).
130. Mae swyddogion yn cynnal cyfres o weithdai ar gyfer rhanddeiliaid i ddarparu gwybodaeth i'r prif randdeiliaid cyn yr ymgynghoriad. Mae cyfres o sesiynau gwybodaeth manylach ar gyfer rhanddeiliaid wedi'u trefnu ym mis Rhagfyr. Bydd hwn yn gyfle i sicrhau bod sefydliadau sydd â chylch gwaith cynghori ffermwyr (fel yr undebau ffermio, Cyswllt Ffermio, grwpiau cymorth i ffermwyr) yn deall diben a chynnwys yr ymgynghoriad er mwyn cynghori eu rhwydweithiau.
131. Mae cyfres o ddigwyddiadau sioeau teithiol sy'n canolbwyntio ar ffermwyr (cyfanswm o 10 ledled Cymru) yn cael eu trefnu ar gyfer mis Ionawr / Chwefror. Bydd yn gyfle i ffermwyr ddysgu mwy am gynnwys yr ymgynghoriad a sut i ddechrau paratoi ar gyfer dechrau'r cynllun yn 2025.
132. Bydd penderfyniad terfynol ar gyflwyno'r Cynllun yn cael ei wneud yn 2024 ar ôl gwerthuso'r ymgynghoriad terfynol hwn, y dadansoddiad economaidd a thystiolaeth arall. Bydd dyluniad, rheolau a chyfraddau taliadau'r cynllun terfynol yn cael eu cyhoeddi yn 2024. Bydd ffermwyr yn dechrau ymuno â'r cynllun yn 2025.

Cynnwys yr ymgynghoriad

133. Mae cynigion y cynllun yn seiliedig ar yr un strwythur cynllun tair haen a gafodd ei gynnig yng nghyhoeddiad 2022 *Cynllun Ffermio Cynaliadwy: cynigion bras ar gyfer 2025*:
- o Gweithredoedd Cyffredinol – cyfres safonol o weithredoedd y bydd angen i bob ffermwr eu cyflawni i dderbyn Taliad Sylfaenol Cyffredinol.
 - o Gweithredoedd Opsiynol – gellir talu mwy i ffermwyr sy'n dewis mynd ymhellach a dewis o restr o Weithredoedd Opsiynol sy'n gweddu orau i'w fferm a'u huchelgeisiau.
 - o Gweithredoedd Cydweithredol – cyfle i ffermwyr weithio gyda'i gilydd i sicrhau canlyniadau ar raddfa ranbarthol, dalgylch, a chenedlaethol, na ellir eu cyflawni gan un fferm.
134. Mae'r ymgynghoriad arfaethedig yn cynnwys sawl cynnig diwygiedig yn deillio o waith datblygu parhaus ac adborth a dderbyniwyd yn ystod rhaglen gyd-lunio helaeth (cyhoeddwyd canfyddiadau'r rhaglen gyd-lunio ym mis Gorffennaf 2023). Mae'r rhain yn cynnwys:

- o Dull Gweithredu Graddol – er mwyn rheoli nifer y newidiadau y byddai'n rhaid i ffermwr eu gwneud ar yr un pryd, rydym wedi cynnig dull gweithredu graddol ar gyfer dechrau cynllun 2025. Bydd y Gweithredoedd Cyffredinol ond yn cael eu lansio i roi digon o amser i ffermwyr ddeall y Gweithredoedd a'u rhoi ar waith, yna bydd Gweithredoedd Opsiynol a Gweithredoedd Cydweithredol yn cael eu cyflwyno dros y cyfnod pontio dilynol.
- o Bydd y Cynllun ar gael i bawb o 2025 - bydd ffermwyr yn gallu dewis pryd i ymuno â'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy o 2025 ymlaen, ond rydym yn bwriadu sicrhau bod y Cynllun ar gael i bawb yn 2025.
- o Cydnabod yr holl gynefinoedd a choetiroedd presennol - fe wnaethom gynnig gofynion cynllun ar gyfer isafswm o 10% o orchudd coed ar bob fferm, ac (yn ogystal) isafswm o 10% o gynefin ar bob fferm a reolir at ddibenion bioamrywiaeth ochr yn ochr â chynhyrchu bwyd. Nid yw'r gofynion sylfaenol hyn wedi newid, ond yn dilyn adborth cyd-lunio i gydnabod ymdrechion ffermwyr i reoli'r ardaloedd ehangach hyn, rydym yn bwriadu cefnogi'r holl orchudd coetir a chynefinoedd presennol fel rhan o'r Gweithredoedd Cyffredinol.

135. Byddai'r rhain yn ddulliau cyflawni pwysig ar gyfer targedau newid hinsawdd ac ymrwymadau 30x30 bioamrywiaeth.

136. 10% o orchudd coed – mae'r cynnig hwn wedi cael llawer o sylw. Mae'r cynnig yn aros yn yr ymgynghoriad, ond mae gwelliannau wedi'u gwneud. Hefyd, rydym wedi addasu'r weithred fel nad yw'n 10% o'r fferm gyfan bellach, ond 10% o'r arwynebedd sy'n weddill pan fydd yr arwynebeddau nad oes modd eu plannu wedi'u tynnu o'r cyfrifiad. Mae arwynebeddau nad oes modd eu plannu yn cynnwys:

- o Tir ar denantiaeth, lle mae'r tenant wedi'i atal rhag rheoli coetir neu blannu coed oherwydd natur y cytundeb tenantiaeth
- o Cynefinoedd o ansawdd uchel a blaenoriaeth
- o Nodweddion parhaol fel ffyrdd, llwybrau, ac adeiladau
- o Mae'n bosibl y bydd angen ystyried nodweddion sensitif eraill fesul achos, fel adar sy'n nythu ar y ddaear neu leoliadau arfordirol agored.

137. Mewn ardaloedd lle nad yw coed wedi'u plannu eto, rydym yn parhau i archwilio ble mae'r coed yn gallu ychwanegu gwerth at y fferm, fel rhwystrau bioddiogelwch neu gysgod a lloches ar gyfer da byw mewn tywydd eithafol. Rydym o'r farn nad oes angen gwneud dewis rhwng coed neu fwyd yn unig, gan fod modelau amaeth-goedwigaeth gwahanol ar gael.

138. Bydd yr ymgynghoriad yn cynnwys rhagor o fanylion hefyd am y gweithdrefnau gweinyddol arfaethedig ar sail esblygiad y dulliau cyfarwydd presennol trwy ein gwasanaeth RPW Ar-lein.

139. Bydd yr ymgynghoriad yn cynnwys manylion y fethodoleg arfaethedig ar gyfer taliadau, ond ni fydd yn cynnwys y manylion llawn am daliadau gan na fydd y gweithredoedd yn cael eu cwblhau nes bydd yr ymarferiad ymgynghori hwn yn dod i ben.

10. Atodiad 1 – rhestr o Gynlluniau Rheoli Pysgodfeydd

Teitl Cynllun Rheoli Pysgodfeydd (CRhP)	Amserlen ar gyfer paratoi a chyhoeddi	Awdurdod Cydgysylltu	Cyd-awdurdod neu Awdurdodau
CRhP Cregyn y Brenin	2021 i 2023	Defra	Llywodraeth Cymru
CRhP y Draenogyn Môr	2022 i 2023	Defra	Llywodraeth Cymru
CRhP Penfras Môr y Gogledd	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Penfras Arfordir Gorllewin yr Alban	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Penfras yr Iwerydd	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Hadog Môr y Gogledd ac Arfordir Gorllewin yr Alban	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Hadog yr Iwerydd	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Gwyniad Môr Arfordir Gorllewin yr Alban	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Gwyniad Môr y Gogledd	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Chwitlyn Glas Môr y Gogledd ac Arfordir Gorllewin yr Alban	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru

Teitl Cynllun Rheoli Pysgodfeydd (CRhP)	Amserlen ar gyfer paratoi a chyhoeddi	Awdurdod Cydgysylltu	Cyd-awdurdod neu Awdurdodau
CRhP Cegddu Silff y Gogledd	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Maelgi/Môr-lyffant Môr y Gogledd ac Arfordir Gorllewin yr Alban	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Lleden Fair Môr y Gogledd ac Arfordir Gorllewin yr Alban	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Honos Silff y Gogledd	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Cimwch Norwy Môr y Gogledd	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Cimwch Norwy Arfordir Gorllewin yr Alban	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Macrell Silff y Gogledd	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Penwaig yr Iwerydd/Llychlyn	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Penwaig Môr y Gogledd	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Penwaig Arfordir Gorllewin yr Alban (a Clyde)	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru

Teitl Cynllun Rheoli Pysgodfeydd (CRhP)	Amserlen ar gyfer paratoi a chyhoeddi	Awdurdod Cydgysylltu	Cyd-awdurdod neu Awdurdodau
CRhP Pysgodyn Arian Mawr Môr y Gogledd	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Pysgodyn Arian Mawr Gorllewin yr Alban	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Swtan Glas Silff y Gogledd	2022 i 2024	Marine Scotland	DAERA, Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Pelagig Môr Iwerddon	2023 i 2025	DAERA	Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Pysgod Gwely'r Môr, Môr Iwerddon	2023 i 2025	DAERA	Defra, Llywodraeth Cymru
CRhP Pysgod Gwely'r Môr y Môr Celtaidd a Gorllewin Sianel Lloegr	2023 i 2025	Defra	Llywodraeth Cymru
CRhP Pelagig y Môr Celtaidd a Gorllewin Sianel Lloegr	2023 i 2025	Defra	Llywodraeth Cymru
CRhP Crancod a Chimychiaid	2022 i 2026	Llywodraeth Cymru	Amherthnasol
CRhP Cregyn Moch yn nyfroedd Cymru	2022 i 2027	Llywodraeth Cymru	Amherthnasol
CRhP Cocos	2022 i 2028	Llywodraeth Cymru	Amherthnasol

